

MİLLİ QURTULUŞ

- SÜRƏTLİ İNKİŞAF, MÜSTƏQİL SİYASƏT VƏ QÜDRƏTLİ DÖVLƏT QURUCULUĞU MƏRHƏLƏSİ

1993

2018

1993-cü ilin qanlı-qadalı iyun günlərindən 25 il ötür. Bir tərəfdən vətəndaş müharibəsinə gətirib çıxarmış daxili siyasi-hərbi çöküşə, digər tərəfdən cəbhədəki uğursuzluq hələ kövrək olan müstəqilliyimizi məhvə aparır, xalq onsuz da bərbad olan rifahını çətinləşdirirdi. Yalnız Heydər Əliyevin bu ağır məqamda xalqın çağırışına səv verərək ölkə rəhbərliyinə gəlişi və iyunun 15-də Ali Sovetin Sədri seçilməsindən sonra vəziyyət dəyişməyə başladı. Azərbaycan dövləti və xalqı tədricən bütün təhlükələrdən xilas oldu. İyunun 15-i isə tariximizə Qurtuluş Günü kimi daxil oldu.

Milli Məclisin deputatları Azərbaycanın əsl müstəqilliyinin məhz 1993-cü ilin iyununda Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra başladığını bildirirlər.

Qürur və fəxarət günü

Hüseynbala MİRƏLƏMOV,
*Milli Məclisin deputatı,
YAP Xətai rayon təşkilatının sədri:*
- Tarixi şəxsiyyətləri bəzən tarixi təsadüflər yetişdirir, eyni zamanda bəzən təsadüflər baş verə bilər, onlar da dünyanın milyardlarla insanından biri kimi yaşayır və öz sırası statusları ilə dünyadan keçərlər. Elə tarixi şəxsiyyətlər də var ki, onların ömrü yolumu hər hansı təsadüflərlə bir araya gətirir, bu yolumu hər bir addımında onların qolunun qüvvəsi, alın tərli, mübarizə əzmi var.

Müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın dahi övladı Heydər Əliyev də həyatı heç bir təsadüfdən asılı olmayan, ömrü qələbə və çətinliklərdən keçən, lakin bütün acılara, məhrumiyyətlərə rəğmən öz məramına yetişən tarixi şəxsiyyətlərdən idi. Bu günlərdə 25 illiyini qeyd etdiyimiz Milli Qurtuluş Günündə bir daha ulu öndərin dövlət və xalq qarşısında xidmətlərinə nəzər salır, xatirəsini ehtiramla yad edirik. Çünki bu tarix - 1993-cü ilin ağır-acılı iyun günlərində vətəndaş qarşılıqlı, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin itirilməsinin və parçalanmasının qarşısının alınması məhz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Müstəqillik nemətinə qovuşan hər bir xalq ilkin mərhələdə onu qoruyub saxlamaq, möhkəmləndirmək, dövlətin gələcək inkişafına etibarlı bünövrə hazırlamaq kimi məsuliyyətlə və çətin mərhələni də keçməli olur. 1991-ci ildən 1993-cü ilin iyununadək bütövlükdə yeni müstəqil dövlətin taleyi ciddi sual altında idi. Əgər Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti əsrin əvvəllərində cəmi 23 ay yaşayırdısa, əsrin sonlarında dövlət müstəqilliyini bərpa edən Azərbaycan cəmi 17-18 aya nəinki müstəqilliyini, bütövlükdə dövlətçiliyini itirmək, parçalanmaq, dövlət kimi siyasi səhnədən silinmək təhlükəsi ilə üzləşmişdi. 1993-cü ilin iyununda xalqın təkidi ilə Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə gəlməyəydi, bugünkü müstəqil Azərbaycanın varlığını danışmaq çətin ki mümkün olardı.

Bir məsələni də qeyd etməliyəm ki, 1993-cü ilin iyun günlərində respublikada hər hansı dövlət vəzifəsinin məsuliyyətini öz üzərinə götürmək hər kəsdən böyük risk, qətiyyət və hünər tələb edirdi. Heydər Əliyev isə Naxçıvandan özü ilə heç nə gətirməmişdi. Ne ordu sual idi, ne silahı. Ulu öndər bütün məsələlərdə görkəmli dövlət xadimi kimi özünün siya-

si və idarəçilik təcrübəsinə və xalqın ona olan dərin sevgisinə arxalanırdı. Elə bu amillər də Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçilməsində əsas rol oynadı. Həmin gün parlamentin tarixi iclasında Heydər Əliyev çıxış edərək Ali Sovetin Sədri kimi xalqımızın tarixi nailiyyəti olan respublikamızın dövlət müstəqilliyini qorumağı, möhkəmləndirməyi özünün əsas vəzifələrindən biri hesab etdiyini bildirdi.

Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi heyatında dönüş yarandı. Elmi əsaslara, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Dövlət çevrilişləri cəhdinin qarşısı alındı. Dövlət müstəqilliyi qorunub saxlandı. Silahlı yolla hakimiyyətə gəlmək cəhdlərinə son qoyuldu. Özlünün da dediyi kimi, Heydər Əliyev ömrünün dövlətə və xalqa həsr etdi. Belə ki, Azərbaycan yalnız Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra özünün geosiyasi imkanlarını gerçəkləşdirə bildi, beynəlxalq aləmdən təcrid olunmaq təhlükəsindən qurtuldu, dünya dövlətləri arasında özünə layiqli yer qazandı, ölkənin ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni heyatında dönüş yarandı, sivil və hüquqi dövlət quruculuğunun əsası qoyuldu.

Heydər Əliyevin xilas etdiyi, nəfəs verdiyi Azərbaycan bu gün onun ideyalarından nur alaraq gələcəyə doğru inamla addımlayır. Ulu öndərin siyasi kursunun, yaratdığı dövlətçilik ənənələrinin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla və ləyaqətlə davam etdirilməsi nəticəsində Azərbaycan sürətlə inkişaf edir, güclənir, qazandığı uğurlarla regionun qüdrətli, aparıcı və əsas söz sahibi olan bir dövlət kimi nüfuzunu artırır. Azərbaycan dövlətinin 2003-cü ildən bəri qazandığı uğurlar, keçdiyi möhtəşəm inkişaf yolu göstərir ki, Heydər Əliyev siyasi kursu yaşayır, ulu öndərin ideyaları hər bir sahədə real həyata vəsiqə alır.

Azərbaycanı

həqiqi müstəqilliyə aparan yolumu başlandı

Novruzəli ASLANOV,
Milli Məclisin deputatı:

- Müstəqilliyimizin ilk illərində Azərbaycan cərəyan edən xaoslu proseslər təsdiq edirdi ki, yalnız möhkəm siyasi iradəsi olan rəhbər ölkəni bütün təhlükələrdən qurtarmaq, dövlət müstəqilli-

yini yaşatmaq kimi ağır bir missiyanın öhdəsindən gələ bilər. 1993-cü ildə AXC-Müsavat cütliyünün dövlət idarəçiliyindəki kobud səhvlər nəticəsində sosial-iqtisadi gərginliyin pik haddinə çatdığı, ölkənin vətəndaş müharibəsi təhlükəsi ilə üz-üzə qaldığı, torpaqlarımızın itirildiyi, bir sözlə, Azərbaycanın dağılmaq və parçalanmaq təhlükəsi ilə üzləşdiyi bir vaxtda xalqımızın ümummilli lider Heydər Əliyevə üz tutması təsadüfi deyildi. Çünki ölkədəki hərç-mərçiliyi, itaətsizliyi, anarxiyanı, siyasi çekişmələri, başlanmış qaradaş qırğınına yalnız o böyük insan aradan qaldıra bilərdi.

1993-cü il iyunun 9-da Heydər Əliyevin Bakıya gəlməsi vəziyyəti kökündən dəyişdi. Bununla da dövlətçiliyimizə qənim kəsən dairelərin kaos yaradıb Azərbaycanı parçalamaq planları puça çıxdı. Xalqın böyük inam bəslədiyi Heydər Əliyevin ətrafında birləşməsi Azərbaycan dövlətçiliyinin məhvəyə yönələn bütün planların üstündən birdəfəlik xətt çəkdi.

Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də yekdilliliklə Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Sədri seçildi. Həmin

qayıdışa bəslənən ümidlərin özünü doğrultması ilə yadda qalmadı, həm də Azərbaycanın bugünkü inkişafının etibarlı bünövrəsi qoyuldu. Ümummilli liderimiz sübut etdi ki, qüdrətli və möhkəm dövlət olmayan yerdə azadlıq və müstəqillik də yoxdur. Dövlət olmayan xalq isə məhvə məhkumdur. Bu mənada, Azərbaycan tarixinin 1993-cü il 15 iyunundan sonrakı dövrü yeni mərhələnin başlanğıcı oldu. Ona görə ki, Heydər Əliyev bu mərhələdə və yeni şəraitdə Azərbaycan cəmiyyətinin mövcudluğunun əsasını qoydu. 1993-cü ildən götürülən siyasi xəttin əsas üstün cəhətlərindən olan demokratik, dünyəvi, hüquqi dövlət quruculuğu yönündə ardıcıl, məqsədyönlü tədbirlərin reallaşdırılması ölkəmizdə demokratiyanın bərqərar olmasına zəmin yaratdı.

Ümummilli liderin milli maraqlara əsaslanmaqla həyata keçirdiyi çoxşaxəli siyasət bu gün onun layiqli varisi - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən inamla davam etdirilir. Prezident İlham Əliyev əzmkarlıqla həyata keçirdiyi çoxşaxəli islahatlar kursu respublika iqtisa-

da ulu öndər Heydər Əliyevin Bakıya gəlişi respublika əhalisində böyük ümidlər yaradı. Bakıya gəldikdən sonra parlamentə sədr seçilmək barədə iqtidarın və deputatların xahişini qəbul etməyən Heydər Əliyev Gəncədə yaranmış vəziyyətlə tanış olmaq üçün ora yola düşdü, döyüş meydanına çevrilmiş hərbi hissələrin ərazisini gözdə. Bu dahi siyasətçinin şəhərə gəlişi əhəliyə gələcəyə böyük inam yaradı. Şəhər sakinləri, hərbi qulluqçularla görüşüb söhbət etdi.

1993-cü il iyunun 15-də Heydər Əliyev Azərbaycan Ali Sovetinin Sədri seçildi. Heydər Əliyevin ölkənin ali qanunvericilik orqanına rəhbər seçilməsi bütün xalqın razılıqla qarşıladığı siyasi hadisə oldu. Beləliklə, xalqın tələbi ilə hakimiyyətə qayıdan ulu öndər xilaskarlıq missiyanı həyata keçirməyə başladı. 1993-cü ilin iyununda bir tərəfdən erməni hərbi birləşmələri hücumlarını genişləndirir, bir tərəfdən Azərbaycanı parçalamaq istəyən separatçı qruplar öz fəaliyyətlərini genişləndirir, digər yandan vətəndaş qarşılıqlı şiddətlənirdi.

Müstəqilliyimizi

şərəfləndirən tarix

diyyatında böyük uğurlara zəmin yaradıb, hər bir vətəndaşın həyatında irəliləyişlərə səbəb olub. Uğurlu siyasət, bütün sahələrdə qazanılan nailiyyətlər Azərbaycanın beynəlxalq imicini daha da gücləndirir.

Bu gün Azərbaycan müstəqil dövlət olaraq mətinliklə irəliləyir, inkişaf edir, güclənir, qazandığı uğurlarla regionun söz sahibi olan ölkəsi kimi nüfuzunu yüksəldir. Heydər Əliyevin xilas etdiyi, nəfəs verdiyi Azərbaycan onun həmişə yaşar ideyalarından ilham alaraq gələcəyə doğru inamla addımlayır.

Heydər Əliyev xilaskarlıq missiyanını uğurla yerinə yetirdi

Nəsim MƏHƏMƏLİYEV,
Milli Məclisin deputatı:

- Azərbaycanın müstəqillik tarixinin ilk illəri hamımızın yaxşı yadındadır. Müstəqilliyimizin hələ kövrək olduğu həmin dövrdə hakimiyyətə olan iqtidarların siyasi nasılıqlı nəticəsində bir tərəfdən ermənilər Azərbaycan torpaqlarını zəbt edir, digər tərəfdən isə daxil-də separatçı qüvvələr fəalllaşırdı. Bütün bu proseslər yenidən nail olduğumuz müstəqilliyimizin əldən gətməsinə və Azərbaycan dövlətçiliyinin süqut etməsinə aparırdı.

1993-cü il iyunun əvvəllərində Gəncə hadisələrindən sonra ölkədə vəziyyət pisləşmiş, qorxulu məcraya yönəlmişdi. Dövlətimizin başı üzərinə qorxunc təhlükə aldığı o günlərdə nəzərlər Naxçıvana dikilmişdi. Həmin anlarırdı ki, ölkənin və xalqın nıcatı yalnız Heydər Əliyevlə bağlıdır. Xalq təkildə öz böyük oğlunu haraylayır, səbirsizliklə onun Bakıya gəlməsini gözləyirdi.

Vəziyyətdən çıxış yolu arayan Azərbaycan xalqı nıcatı yalnız Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qaytmasında gördürdü. Çünki ölkədəki hərç-mərçiliyi, itaətsizliyi, anarxiyanı, siyasi çekişmələri, Gəncədə başlanmış qaradaş qırğını, qanunsuz silahlı dəstələrin Bakıya yürüşünü yalnız bu böyük insan aradan qaldıra bilərdi. Odur ki, Naxçıvana ulu öndərin ünvanına yüzrlərlə məktub, teleqram göndərilirdi.

1993-cü il iyunun 9-da Heydər Əliyevin Bakıya gətirən təyyərə Binə hava limanında yerə endi. Dövlətçiliyimizin müqəddəratının həll olduğu məqam-

Lakin Heydər Əliyevin qətiyyətinin, xarizmasının, siyasi uzaqqövrənliyinin qarşısında aradan qaldırılması mümkün olmayan məsələ yox idi. Bu mənada 1993-cü ildən sonra cərəyan edən siyasi-ictimai, iqtisadi proseslər, bütün sahələrdə inkişafa doğru dönüş yaradılması həqiqətdən də ölkəmizə milli məna-fələrimizi əldə rəhbər tutan xarizmatik və qətiyyətli liderin, əsl siyasətçinin rəhbərlik etməsindən xəbər verirdi. O siyasətçidən ki, üzəlişdiyi çətinliklərə, maneələrə, dövlət çevrilişi cəhdlərinə baxmayaraq, Azərbaycanı parçalamırdı, vətəndaş müharibəsindən qurtardı. Ulu öndərin xilaskar missiyanı ilə gəlişi dövlətçilik tariximizin şanlı səhifəsinə daha bir şanlı gün yazdı. 15 iyun tarixə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil oldu.

Heydər Əliyevin Prezident seçilməsi isə Azərbaycanda tamamilə yeni bir siyasi-ictimai münasibətlər sisteminin bərqərar edilməsinə ümumxalq maraqlarının gerçəkləşməsinə xidmət edən proseslərin start götürməsinə səbəb oldu, xalqın özünə inamını, sabahı nıkbın baxışlarını bərpa etdi, dövlətçiliyimizin əsasını təmin edən ictimai-siyasi sabitliyin əsasını qoydu. Məhz ulu öndərin müdrikliyi, uzaqqövrənliyi, qətiyyəti və dövlətçilik istedadı sayəsində Azərbaycan tezliklə təlatümlərdən, sarsıntılardan uğurla çıxaraq gələcəyə inamla baxan bir dövlətə çevrildi.

Heydər Əliyev tarixi qayıdışı ilə xilaskarlıq missiyanını ləyaqətlə yerinə yetirdi. Bütün bunlar, eyni zamanda Azərbaycanın indiki sürətli inkişaf strategiyası, bütün sahələrdə həyata keçirilən köklü islahatlar öz başlanğıcını Milli Qurtuluşdan götürdü.

Milli Qurtuluşla başlanan Heydər Əliyev siyasətinin Azərbaycanı region liderinə çevirməsini bütün dünya etiraf edir. Son 15 ildə bu siyasət ulu öndərin siyasi varisi - Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən inamla və uğurla davam etdirilir. Bu gün Azərbaycan ulu öndərin ideyalarından nur alaraq gələcəyə doğru inamla addımlayır. Bu ideyaların alternativinin olmadığını xalqımız çox gözəl anlayır. Bu ideyaların layiqli davamçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın inkişafı və dünya birliyində mövqelərini möhkəmləndirməsi Heydər Əliyev yolunun nə qədər doğru və düzgün olduğu nu ayarı şəkildə göstərir.

Ulu öndər müstəqilliyimizin əbədi olmasını təmin etdi

Cavid OSMANOV,

*Milli Məclisin deputatı,
YAP Ağdaş rayon təşkilatının sədri:*
- Tariximizə Milli Qurtuluş Günü kimi daxil olmuş 1993-cü ilin 15 iyun günü onu qiymətləndirən, dərinləndirən, dərk edən xalq çox əzizdir. Vətəni, xalqını sevmə həmin çətin, ağır günlərin dəhşətlərini yaşayan, hadisələri gözləri ilə görənlər üçün 15 iyun əsl qurtuluş tarixidir. Bu tarixi yarıdan isə Azərbaycanın inkişafında, müstəqilliyində və gələcəyində müstəsna rol oynamış ulu öndər Heydər Əliyevdir.

1993-cü ilin ortalarına qədər Azərbaycanda baş verən siyasi təbəddülatlar, iqtisadi böhran, siyasi hərç-mərçiliyin doğurduğu anarxiya və cəbhədəki uğursuzluqlar ölkəyə qətiyyətli, yüksək siyasi dünyagörüşünə malik bir liderin rəhbərlik etməsinə qətiyyətli zərurətə çevirmişdi. Mənada Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişini vəziyyətdən yeganə çıxış yolu kimi gördürdü və vaxtında öz böyük oğlunu Bakıya dəvət etmək çox düzgün bir addım atdı. Amma Heydər Əliyevə ünvanlanan müraciət, maddi-mənəvi iztirablara məruz qalan bir xalqın sadəcə vəziyyətdən çıxış yolu deyildi. Bu həm də Azərbaycan dövlətçiliyinin yaşaması, hələ kövrək olan müstəqilliyimizin qorunması üçün qəbul edilən tarixi bir ümumxalq qərarı idi.

1993-cü il iyunun 9-da Heydər Əliyevin Bakıya gəlməsi xəbəri xalq tərəfindən sevinclə, ruh yüksəkliyi ilə qarşılandı. Ulu öndər Heydər Əliyev sonralar həmin vaxtları xatırlayaraq deyirdi: "1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda böyük dövlət böhranı yarıdı. Azərbaycan dağılmağa başladı, ovaxt ki iqtidar ölkəni idarə edə bilmədi. Gəncədə toqquşma baş verdi, qan töküldü. Gəncədə başlayan hərəkət Azərbaycanın ərazisinin, demək olar ki, yarısından çoxunda hakimiyyəti öz əlinə aldı. Vaxtilə mənə təqib edən, Naxçıvanda mənə devirmək, mənə Azərbaycandan sıxışdırıb çıxarmaq istəyən ovaxt ki iqtidar belə bir zamanda əlacsız qaldı və mənə müraciət etdi. Ancaq ondan əvvəl mənə müraciət edənlər bizim partiyanın üzvləri, Azərbaycanın müxtəlif təbəqələrinin nümayəndələri, ziyalılar oldu. Onlar mənə yenidən Bakıya dəvət etdilər".

25 il əvvəl, 1993-cü il iyun ayının 15-də Heydər Əliyev Ali Sovetin sədri seçildi. Bu parlamentdə təmsil olunan siyasi dairelərin məhz ulu öndərin xilaskarlıq missiyanına olan ümid və inamlarının göstəricisi idi. Heydər Əliyevin 1993-cü il iyunun 9-da Naxçıvandan Bakıya gəlişi və 6 gün sonra Ali Sovetin Sədri seçilməsi ilə müasir tariximizdə yeni mərhələnin başlanğıcı qoyuldu. İyunun 15-i tariximizə Milli Qurtuluş Günü kimi həkk olundu. Bu qurtuluşla dövlətçiliyimizin gələcək mövcudluğunun təməli daşı qoyuldu. Heydər Əliyev şəxsiyyətinin miqyası, nəhəngliyi və əzəməti tarixin onun öhdəsində qoyduğu tələyüklü məsələnin həllini təmin etmək qüdrətini nümayiş etdirdi və Azərbaycandan tarixində xilaskar lider adını daşımaq şərəfi məhz ona qismət oldu!

Ümummilli lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə başladığı xilaskarlıq missiyanını uğurla başa çatdırdı, Azərbaycanın dövlətçiliyinin və müstəqilliyinin əbədi olmasını təmin etdi. Özlünün dediyi kimi, ömrünün qalan hissəsini xalqına bağışlayan Heydər Əliyev 10 ildə Azərbaycanın bir dövlət kimi dünyada yerini möhkəmləndirdi, sosial-iqtisadi inkişaf yoluna çıxardı.

Beləliklə, XX əsrin sonlarında Azərbaycanda dövlətçilik ənənələrinin bərpası edilmiş zənginləşdirilmiş, müstəqilliyin möhkəmləndirilmiş, onun əbədi, dönməz xarakter almış, ölkəmizin dinamik iqtisadi inkişaf yolu ilə inamla irəliləməsi, beynəlxalq nüfuzunun sürətlə artması Heydər Əliyevin uzaqqövrən və zəngin siyasi fəaliyyəti sayəsində mümkün oldu. Ulu öndər öz əməlləri ilə, xalqa əvəzsiz xidmətləri ilə tariximizdə əbədiyaşarlıq qazandı.

2003-cü il prezident seçkiləri ərəfəsi dahi öndər Azərbaycan xalqına müraciət edərkən demişdi: "İnanıram ki, mənə axıra çatdırı bilmədiyim tələyüklü məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdıracaq". Ötən 15 ildə qazandığımız uğurlar göstərir ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı Heydər Əliyevin arzuladığı səviyyəyə çatdırıb, Heydər Əliyevin görmək istədiyi ölkəyə çevirib. Azərbaycanın bu dövrdə keçdiyi böyük inkişaf yolu göstərir ki, Heydər Əliyev siyasəti, ideyaları yaşayır, müəqil dövlətimizin yüksəlişinə xidmət edir. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət Azərbaycanı sürətli inkişaf yoluna çıxarıb, beynəlxalq mövqelərini əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirib. Bu gün regionun lideri və kosmos dövləti sayılan respublikamız beynəlxalq əhəmiyyətli məsələlərdə də söz sahibidir. Bütün bunlar Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf konsepsiyasının alternativsizliyi ni tam doğruluğu ilə təsdiq edir.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"